

Tutu ña n̄taa taPablo ña ti'ví ra kua'an nda'a n̄ivi na kándixa Jesucristo na táku ñoo Filipos

*Xí'in t̄'on yó'o taPablo xí'in taTimoteo
chindeé na n̄ivi na kándixa Jesucristo na táku ñoo
Filipos*

¹ Yi'j, taPablo, xí'in taTimoteo, kúu ndi nataa na kisa chiño ñoo Jesucristo, ta vitin táa ndi tutu yó'o ña ndat̄'on ndi xí'in ndó'ó, n̄ivi na kándixa Jesucristo, na táku ñoo Filipos. Ta sava ndó'ó kúu n̄ivi na ndíso chiño xí'in n̄ivi na kándixa Jesucristo ñoo ndó, ta sava ndó'ó kúu n̄ivi na ndíso chiño xa'a ña chindeé ndó n̄ivi na kándixa Jesucristo yó'o. ² Ta ndúkú ndi ñoo Yivá yó Ndios ta ñoo Jesucristo, Ta taKá'no ñoo yó, ña ná ke'é ra ñava'a xí'in ndi'i ndó, ta ná taxi ra koo ñava'a ini ndó.

*Xí'in t̄'on yó'o taPablo xáku ndá'ví ra ñoo
Ndios
xa'a n̄ivi na kándixa Jesucristo*

³ Ndi'i yichi ña xáni s̄ini'j xa'a ndó'ó, ta ndixa táxi'j ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios, ta kúu ta ta kisa t̄'ó'j. ⁴ Ta ndi'i yichi ña ká'an'j xí'in Ndios, ta xí'in ñasij ní ini'j ndúkú'j ñoo ra ñava'a xa'a ndó'ó. ⁵ Saá chi nda kivi ñoo kándixa ndó Jesucristo t̄and̄a kivi vitin, ñii kúu chiño kisa ndivi yó, ña kúu ña sáku'it̄a ní'nó yó t̄'on va'a

xá'a Jesucristo. ⁶ Ta ndixa kúndaꝓ ini j ndí Ndios, taꝓ ta kixá'á ké'é chiño va'a ini ndó, on sandakoo ra kasa chiño ra ini ndó nda kixaꝓ kivi ndikó Jesucristo ñoyívi yó'o. ⁷ Va'a xáni sinij saá xa'a ndó chi ndi'i saá kivi ñó'o ini j xa'a ndó, chi kí'vi ní ini j xini j ndó'ó. Ta ndó'ó xí'in yi'i, ñii káchí Ndios ndixa ké'é ra ñava'a xí'in yó ndi'i saá kivi, án kivi nákaꝓ j ini ve'e ka kúu ña, án kivi ñíndichi j noꝓ nachiño ta ndákuijn j ká'an j xí'in na xa'a ña kundaꝓ ini na ndí ñandaꝓ kúu to'on va'a xa'a Jesucristo. ⁸ Mji Ndios xini ra ndasaá ndeé ní kí'vi ini j xini j ndó'ó, chi ini Jesucristo kúu noꝓ káku ña kí'vi ní ini j xini j ndó'ó. ⁹ Ta ndúkú j noꝓ Ndios xa'a ndó ndí ñii ñii kivi ná kuki'vi ka ini ndó koni ndó Ndios, ta ñii káchí saá kuki'vi ka ini ndó koni ndó ñivi. Ta ndúkú j noꝓ ra ña taxi ka ra ñandíchí ra sinij ndó, ta taxi ra ña kundaꝓ ka ini ndó yu kúu ñava'a, ¹⁰ xa'a ña kuchiño ndó nakaxin ndó ñava'a ña ndáya'ví ka. Ta saá kutaku ndii ndó ñoyívi yó'o, ta on kuchiño ñivi naní'i na ña chikaꝓ na kuachi sata ndó. Saá va'a kutaku ndó anda kixaꝓ kivi ndikó Jesucristo ñoyívi yó'o. ¹¹ Ta taxi ndó ná kasa chiño Jesucristo ini ndó ña chindeé ra ndó'ó nduu ndó ñivi na va'a ini, ta ná chindeé ra ndó'ó ña kasa ndivi ndó ku'a ní chiño va'a. Saá ke'é ndó xa'a ña chinóo síkón ndó ñato'ó Ndios, ta ku'a ní ñivi kasa ká'no na ra.

*TaPablo ká'an ra ndí táku ra
xa'a ña kasa chiño ra noꝓ Jesucristo*

¹² Nañani yó xí'in náki'va yó, kóni j ña kundaꝓ ini ndó'ó ndí ña yo'vi ndó'o j ña nákaꝓ j ini ve'e ka yó'o kúu ña chindeé xita ní'no ka to'on va'a xa'a Jesucristo. ¹³ Saá chi ndi'i natropa na kúu na

ndíso chiño xí'in ve'e tarey, ta ndi'i n̄ivi na táku ñoo yó'o, nayó'o kúndaḡ ini na ndí x̄a'a ña kisa chiño i noḡ Jesucristo kúu i ṭa ṭa nákaa preso nó'ni xí'in cadena ini ve'e k̄a yó'o vitin. ¹⁴ Ta ña nákaa i ini ve'e k̄a kúu ñava'a chíkaa ndeḡ ini kuḡ'a ní n̄ivi na kándixa Jesucristo. Ta x̄a'a ñayó'o, on vása yí'ví nayó'o, ta xí'in ña ndino'o ini na ká'an ndoso na to'on va'a x̄a'a Jesucristo.

¹⁵ Sava n̄ivi yó'o na ká'an ndoso to'on va'a x̄a'a Jesucristo, ké'é na saá x̄a'a ña kuíni ini na xíni na yí'i, án x̄a'a ña kóni na ña kanóo síkón ka ñato'ó m̄i na noḡ ñato'ó yí'i. Ta ndixa yóo ink̄a sava n̄ivi na xí'in ña ndino'o ini na ká'an ndoso na to'on va'a yó'o. ¹⁶ Ta n̄ivi na ká'an ndoso to'on va'a x̄a'a Jesucristo x̄a'a ña kuíni ini na xíni na yí'i, nayó'o xáni ini na ndí x̄a'a ña ké'é na saá, táxi na ña xo'vi ka ini i nákaa i ini ve'e k̄a yó'o. ¹⁷ Ta sava n̄ivi kí'vi ní ini na xíni na yí'i, ta xí'in ña ndino'o ini na ká'an ndoso na to'on va'a x̄a'a Jesucristo. Ta nayó'o kúndaḡ ini na ndí Ndios naḡaxin ra yí'i ña ndakuijn̄i noḡ nachiño ndí to'on va'a x̄a'a Jesucristo kúu ñandaḡ. ¹⁸ Ta va'a ní, chi ndi'i n̄ivi yó'o ká'an ndoso na to'on va'a x̄a'a Jesucristo. Vará sava nayó'o on s̄iví xí'in ña ndino'o ini na kúu ña ká'an na to'on va'a x̄a'a Jesucristo, ta ink̄a n̄ivi xí'in ña ndino'o ini na ká'an na to'on va'a x̄a'a ra, ta saá ni, ndi'i nayó'o ká'an ndoso na to'on va'a x̄a'a Jesucristo. Ta x̄a'a ñayó'o, ndixa kúsii ní ini i, ta ñii ñii k̄iv̄i kusii ní ka ini i.

¹⁹ Saá chi kúndaḡ ini i ndí xí'in ña xáku ndá'ví ndó noḡ Ndios x̄a'a i, ta xí'in ña chíndeé Níma Jesucristo yí'i, ndixa kee i ko'on ndíka i noḡ ña

xó'v̄ī vitin. ²⁰ Ta ndáa inīi ndí on sandakoōi kasa ndivīi ña s̄akuiso chiño Ndios yí'í. Ta saá on koó x̄a'a ña kuka'an noōi. Nda víka, xí'in ña ndino'o inīi, ndáa inīi ndí ndatán vivíi xa kisa ndivīi chiño ña s̄akuiso chiño Jesucristo yí'í nda k̄iv̄i vitin, ta ñii k̄i'va saá kasa ndivīi chiño yó'o ñii ñii k̄iv̄i ña v̄axi. Ta saá, án ña tákū kāi, án ña ka'ni na yí'í, ná kuu ña x̄a'a ña chinóo síkón̄i ñato'ó Jesucristo. ²¹ Saá chi tá tákū kāi, ta x̄a'a ña kasa chiñōi noō Jesucristo kúu ña kutakūi. Ta tá kixaā ña ñixi'íi, ta ñayó'o kuu ña ndáya'ví ní kā noōi. ²² Ta saá ni, táná kutakū kāi ñoyívi yó'o, ta ñayó'o taxi ña kuchiño kasa ndivīi kāi chiño Jesucristo ña chindeé̄i ñivi. Ta saá on vása xín̄i yukú ñava'a yó'o nakāxin̄i. ²³ ¿Án kusiīi kā inīi kivīi? ¿Án kusiīi kā inīi kutakū kāi ñoyívi yó'o? Yo'v̄i ní nakāxin̄i yukú ñava'a kónīi. Saá chi kúsiīi ní inīi sandakoōi ñoyívi yó'o, ta ko'on̄i kutakūi xí'in Jesucristo, chi ña va'a kā noōi kúu ña kutakūi xí'in ra ñoyívi ñino. ²⁴ Ta saá ni, x̄a'a ña chindeé̄i ndó'ó, va'a kā ná kutakūi ñoyívi yó'o. ²⁵ Ta x̄a'a ñayó'o, ndáa inīi ndí Ndios taxi ra ña kutakūi kāi ñoyívi yó'o xí'in ndó, chi saá kuchiñōi chindeé̄i ndó'ó ña va'a kā kundik̄on ndó yich̄i Jesucristo, ta kunakaā kūa'a kā ñasiīi ní inīi ndó chi kándixa ndó ra. ²⁶ Tá taxi Ndios ña tuku xaāi kotōi ndó'ó, ta saá kukomí ndó kūa'a ní kā x̄a'a ña kasa ká'no ndó Jesucristo.

²⁷ Ta ñii laá ña xáku ndá'víi noō ndó kúu ñayó'o: Vivíi kutakū ndó ndatán va'a tákū ñivi na xí'in ña ndino'o inīi kándixa na to'on va'a x̄a'a Jesucristo. Tá ke'é ndó saá, ta kusiīi ní inīi x̄a'a ndó. Saá chi, tá xaāi kotōi ndó'ó, án tá kuiti konīi

so'o i to'on xa'a ndó, ta kundaꝯ ini i ndí ñii yóo níma ndó táku ndó yichi Jesucristo, ta ñii káchí chíkaa ndó ndee ña va'a ndakuiin ndó xa'a to'on va'a xa'a Jesucristo ña kúu ña kándixa yó. ²⁸ Ta nda lo'o on kuyi'ví ndó noo ñivi na kúu na sáa ini xíni na ndó'ó xa'a ña kándixa ndó Jesucristo. Ta ña on vása yí'ví ndó noo ñivi yó'o, kúu ña sáná'a noo na ndí yichi ndíkõn na kúu yichi noo kuꝯan na ndi'i xa'a na, ta noo mii ndó sáná'a ña ndí ndixa Ndios sakaku ra ndó'ó ña on ndi'i xa'a ndó. ²⁹ Ta Ndios xa ñataxi ra ovi ñato'ó ná'no nda'a ndó'ó, ñivi na ndíkõn ña'á. Ñii ñato'ó ká'no yó'o kúu ña taxi ra ña kándixa ndó Jesucristo, ta inka ñato'ó ká'no kúu ña taxi ra ña kúchiño ndó xo'vi ndó xa'a Jesucristo ñoyívi yó'o. ³⁰ Ta ndi'i mii yó, ñivi na kándixa Jesucristo, ñii káchí xó'vi yó vitin xa'a ña kándixa yó ra. Kivi xina'á xa xito ndó ndasaá chíkaa i ndee noo ña yo'vi ní ñindo'o i, tãnda kivi vitin xini so'o ndó ndasaá chíkaa i ndee noo ña yo'vi ndó'o i.

2

*To'on yó'o ká'an ndí Jesucristo kisa ñino xí'in mii ra,
ta xa'a ñayó'o Ndios kisa ká'no ní ña'á ra*

¹ Jesucristo chíkaa ra ndee ini mii yó, ñivi na kándixa ña'á, ta xa'a ñayó'o, kúchiño yó chíkaa yó ndee ini natá'an yó. Ndixa Jesucristo kí'vi ini ra xíni ra mii yó, ta xa'a ñayó'o, kómí yó ndee ra ña kúchiño yó sandúva'a yó ini natá'an yó. Ta ndixa yóo Níma Ndios táku ña ini yó, ta xa'a ñayó'o, ñii yóo yó xí'in tá'an yó. Ndixa kí'vi ní ini yó xíni tá'an yó, ta kúndá'ví ini yó xíni tá'an

yó. ² Ta x̄a'a ñayó'o, x̄áku ndá'ví̄ j̄ noḡ ndó ña ñii yu'ú koo ndó, ta vivii kutaku ndó xí'in tá'an ndó, ta ñii koo níma ndó, ta ñii káchí kasa chiño ndó noḡ Jesucristo. Ta xí'in ña kutaku ndó saá, ndixa sakutú ndino'o ndó ini j̄ xí'in ñasij̄ ní. ³ Ta ndi'i chiño ña kisa ndivi ndó, on vá'a ke'é ndó ña xí'in ña kuín̄i ini ndó x̄ini ndó ink̄a n̄ivi, ni on ke'é ndó ña x̄a'a ña kanóo síkón̄ k̄a ñato'ó m̄ji ndó noḡ ñato'ó ink̄a n̄ivi. Ta nd̄a vík̄a, kasa ñino xí'in m̄ji ndó, ta kani s̄inj̄i ndó ndí ña ndáya'ví̄ ní k̄a kúu ña naki'in natá'an ndó ñato'ó, ta lo'o ní ndáya'ví̄ ña naki'in m̄ji ndó ñato'ó. ⁴ On vá'a ndasaá kuiti nandukú ndó ñava'a x̄a'a m̄ji ndó, ta x̄inj̄i ñó'ó nandukú ndó ñava'a x̄a'a ña chindeé ndó ink̄a n̄ivi.

⁵ Xín̄i ñó'ó ndó kasa ñino xí'in m̄ji ndó, ñii k̄i'va ndatán Jesucristo k̄isa ñino xí'in m̄ji ra. ⁶ Saá chi vará Jesucristo ñii kúu ra xí'in Ndios, ta on vása ñii toon ní-xindichi ra ká'án ra ndí nd̄a lo'o on saña ra ñato'ó Ndios ña kómí ra. ⁷ Nd̄a vík̄a, Jesucristo xí'in ña ndino'o ini ra, ch̄ikāa ini ra saña ra ñato'ó yó'o, ta k̄isa ñino xí'in m̄ji ra, ta nd̄u ra ñii t̄a t̄a kisa chiño noḡ ndi'i n̄ivi. Saá chi Jesucristo nd̄u ra n̄ivi ndino'o xí'in ȳikí koñu ra, ndatán ȳikí koñu n̄ivi ñoyívi yó'o. ⁸ Kisa ñino xí'in m̄ji ra saá, x̄a'a ña kisa ndivi ra ndi'i ña kóni Ndios, t̄anda n̄isok̄o xí'in m̄ji ra, n̄ixi'j̄i ra nda'a tón cruz. ⁹ X̄a'a ña kisa ñino xí'in m̄ji ra saá, Ndios ch̄inóo síkón̄ ní ra ñato'ó Jesucristo, ta Ndios s̄akunaní ña'á ra ñii k̄iv̄i ña ndeé ní, ta k̄iv̄i ra yó'o kúu ña to'ó ní k̄a noḡ ndi'i k̄iv̄i ña yóo. ¹⁰ Ta x̄a'a ñayó'o, ñii k̄iv̄i v̄axi tá kon̄i so'o ndi'i n̄ivi k̄iv̄i t̄a Jesús, ta ndi'i nayó'o kuxítí na noḡ ra ña kasa to'ó na ra. An na táku ñoyívi ñino

kúu na, án na táku ñoyívi yó'o kúu na, án na xa yóo n̄induxun t̄ixin ño'ò kúu na, ñii k̄ivi ña vaxi ndi'i nayó'o, kuxítí na noq̄ taJesús, ¹¹ ta ka'án ndoso na, kachí na saá: “TaJesús kúu Cristo, ta ta t̄i'ví Ndios sakaku ra m̄i yó, ta kúu ra ñii laá Ta taKá'no noq̄ ndi'i ña yóo”, saá kachí na. Ta xa'a ña ka'án na saá, kanóo síkón ní ñato'ó Yivá yó Ndios.

To'on yó'o ká'án ndí n̄ivi na kándixa Jesu-cristo, ndatán yóo ño'ò yé'e noq̄ naa ní ñoyívi yó'o, saá yóo na

¹² Nañani yó xí'in náki'va yó, ndó'ó kúu n̄ivi na kí'vi ní ini j̄ xini j̄, ta k̄ivi n̄ixiyo j̄ xí'in ndó, ndixa k̄isa ndivi ndó ña ndúkú j̄ noq̄ ndó. Ta vitin k̄ivi ña on vása yóo j̄ xí'in ndó, ña xini ñó'ó ní ka kúu ña kasa ndivi ndó ña ndúkú j̄ noq̄ ndó. Ta vitin xáku ndá'ví j̄ noq̄ ndó ña xí'in ña ndino'o ní to'ó ini ndó chikaq̄ ndó ndee ña kasa chiño ndó noq̄ Ndios, chi ña ke'é ndó saá saná'a ña ndí Ndios ndixa xa sakaku ra ndó'ó noq̄ yichi ña on vá'a. ¹³ Ta m̄i Ndios kúu ta ta chikaq̄ ndee ini ndó ña kutoo ní ndó ke'é ndó ñava'a, ta táxi ra ndee ra nda'a ndó'ó ña kuchiño ndó kasa ndivi ndó ña kúsij̄ ini ra xini ra.

¹⁴ Ta ndi'i chiño ña kisa ndivi ndó noq̄ Ndios, on ka'án kuáchí ndó, ni on naa ndó xí'in tá'an ndó xa'a chiño kisa ndivi ndó. ¹⁵ Saá ke'é ndó xa'a ña on kóo ña on vá'a nani'i n̄ivi ña chikaq̄ na kuachi sata ndó, ta kuu ndó sa'ya Ndios na kutaku ndii noq̄ ra ñoyívi yó'o. Vará táku ndó ma'ño n̄ivi na kúu na toon ní ini, ta ndiva'a ní ini na, ta ndó'ó, nda lo'o on vása kutaku ndó

ndaṭán táku n̄ivi yó'o. Nda víka, ndaṭán yóo ño'o yé'e noo ñanaa ní ñoyívi yó'o, saá koo ndó'ó. ¹⁶ Ndixa kúu ndó n̄ivi na kómí to'on va'a ña sáná'a ndó n̄ivi ndasaá kúchiño kutaku ndino'o na noo Ndios. Ta nda lo'o on sandakoo ndó kándixa ndó to'on va'a yó'o. Ta saá, tá kixaa k̄iv̄i ña ndikó Jesucristo ñoyívi yó'o, ta ȳi'j̄i, koo ñasij̄i ní ini j̄i koni j̄i ndó'ó k̄iv̄i saá, ta kundaa ini j̄i ndí on s̄iv̄i ña mañi x̄ikuu ña k̄isa chiño j̄i ch̄indee j̄i ndó'ó. ¹⁷ Ta vitin ndó'ó vivii k̄isa chiño ndó noo Jesucristo, ta ña ké'é ndó saá yóo ña ndaṭán yóo ñava'a sóko ndó noo Ndios. Ta ȳi'j̄i, táná ka'ni na ȳi'j̄i xa'a ña ndikon j̄i Jesucristo, ta ña kundivi ñayó'o, ndaṭán yóo ña sóko xí'in m̄ij̄i noo Ndios, saá koo ña.* Ta táná k̄iv̄i j̄i saá, ta kusij̄i ní ini j̄i ta ñii k̄i'va saá ná kusij̄i ini ndó xí'in j̄i. ¹⁸ M̄ij̄i ndó, va'a ná kusij̄i ní ini ndó xa'a ñayó'o, ta tuku ká'an j̄i xí'in ndó ndí ñii káchí ná kusij̄i ini ndi'i m̄ij̄i yó xa'a ña.

Xí'in to'on yó'o taPablo ndato'on ra xa'a taTimoteo ta xa'a taEpafrodito

¹⁹ Ndátij̄i ndí Jesucristo, Taa taKá'no noo yó, taxi ra yich̄i nda'a j̄i ña yach̄i ní ti'v̄ij̄i taTimoteo xa'a ra koto ra ndó'ó. Ta saá tá ndi'i x̄ito ra ndó'ó ta ndikó ra, ta ndato'on ra xí'in j̄i ña ndasaá va'a yóo ndó. Ta saá tá va'a yóo ndó, ta ñayó'o ndixa sakusij̄i ña ini j̄i. ²⁰ On koó nda ñii n̄ivi na ñii káchí yóo ini xí'in j̄i ndaṭán ñii káchí yóo ini taTimoteo xí'in j̄i, ch̄i tayó'o ndino'o ní ini ra kí'vi ini ra x̄ini ra ndó'ó ta ndi'i saá k̄iv̄i ndi'i ini ra xa'a ña va'a

* **2:17** TaPablo xáni s̄inj̄i ra ndí n̄ij̄i ra ña kuṭa noo ño'o táná ka'ni na ra, koo ña ndaṭán yóo nduta vino tá ch̄j̄kaa n̄ivi ñaño Israel noo ña n̄isok̄o na noo Ndios.

na koo ndó. ²¹ Ta ndi'i inka nivi na yoo xini ndasaá kuiti xa'a ña sakusij na ini mji na kuu ña ndi'i ini na xini na, ta on vasa ndi'i ini na xini na xa'a ña sakusij na ini Jesucristo. ²² Ta ndó'ó xa xini va'a ndó ndasaá yoo ini taTimoteo, ta xini ndó ndi chikaá ní ra ndee ña ñii káchí kisa chiño ndi ña ndato'on ndi to'on va'a xa'a Jesucristo. Ndátán kisa chiño ñii ta ta kuu sa'ya x'in yivá ra, saá kisa chiño taTimoteo x'in yi'i. ²³ Ta vitin ndati ña nachiño taxi na ña kundaa ini ndasaá kindoo na x'in kuachi, ta saá kama ti'vi taTimoteo xaa ra koto ra ndó'ó. ²⁴ Ta ndixa ndaa ní ini Ndios ña taxi ra yichi nda'a ña yachi ní kixaa kivi ña kuchiño i xaa i koto i ndó'ó.

²⁵ Ta vitin xani sinji ndi xini ñó'ó ti'vi ñani yó taEpafrodito naxaa ra koto ra ndó'ó. Tayó'o ñii káchí kisa chiño ra xini noo Jesucristo, ta tayó'o kuu ñii ta ta ñii káchí chikaá ndee xini ña ndakuijn ndi noo nivi na on xiin kandixa to'on va'a xa'a Jesucristo. Ta ñani yó taEpafrodito yó'o kuu ta ta ti'vi ndó kixaa ra noo ña chindeé ra yi'i ña taxi ra ña xini ñó'ó noo i. ²⁶ Ta vitin náká'án ní ra ndó'ó, ta kóni ra koto ra ndó'ó. Saá chi ndi'i ní ini ra xa'a ndó'ó, chi xini so'o ndó ndi ndee ní nindo'o ra ñii kue'e, ta mji ndó nda vitin on vasa xini ndó án xa nduva'a ra. ²⁷ Ñandaa kía ndee ní nindo'o ra kue'e, ta salo'o ní kivi ra, níkuu. Ta Ndios kundá'vi ini ra xini ña'á ra, ta saá sanduva'a ra tañani yó taEpafrodito yó'o. Ta ña ke'é Ndios saá, kuu ña kundá'vi ini ra xini ra yi'i, koto ká'no ní ka koo ña kuchuchú ini xa'a ña tá nixi'i tañani yó yó'o, níkuu. Saá chi ta va'a ní ini kuu Ndios, ta ni-xiin ra chinoo ra inka

ñaká'no ní sakuchuchú ini*j*. ²⁸ Ta xa'a ña Ndios xa sandúva'a ra ñani yó taEpafrdito yó'o, yi'i kama ní ti'ví*j* ra ña naxaa ra noo ndó. Ta saá kivi koto tuku ndó ra xí'in nduchú noo ndó, ta kutú ñasii ní ini ndó, ta saá kutú tuku ñasii ní ini*j* xa'a ndó'ó. ²⁹ Tá kivi naxaa ra noo ndó, va'a naki'in ndó ra xí'in ña kúsi*j* ní ini ndó. Ta ñii ki'va ndatán va'a kisa to'ó yó nañani yó na kisa chiño noo Jesucristo, saá va'a kasa to'ó ndó tañani yó taEpafrdito. ³⁰ Saá chi tayó'o, xa'a ña kisa chiño ra noo Jesucristo, yatin ní nixiyo ña kivi ra, níkuu, ta taxi xí'in mii ra nda kivi ra xa'a ña chindeé ra yi'i. Ta ndi'i chiño ña kisa ndivi ra noo*j* kúu chiño ña kóni ndó kasa ndivi ndó noo*j*, ta ni-kuchiño ndó, chi xíká ní táku ndó. Ta saá tañani yó yó'o kúu ta ta kisa ndivi ndi'i chiño yó'o noo ndó.

3

TaPablo ká'an ra ña ndáya'ví ní kúu ña xini va'a yó Jesucristo

¹ Nañani yó xí'in náki'va yó, vitin tuku ndáto'on*j* xí'in ndó, ta ká'an*j* ná kusii ní ini ndó chi mii yó na kándixa Jesucristo, ñii yóo yó xí'in ra. Ta nda lo'o on vása sándi'i ini*j* ña tuku taa*j* to'on ña xa nita*j* ta ti'ví*j* nixaa nda'a ndó, chi to'on ña xini ñó'ó ní chikaa so'o ndó kúu ña, ta chindeé ña ndó'ó ña vivii ku'a'an ndó ndíkõn ndó yich*j* Jesucristo. ² Kundaa xí'in mii ndó, kofo nivi na ké'é ña on vá'a kundeé na sanoo na ini ndó. Nivi on vá'a yó'o kóni na ña sataku'é na yiki koñu nivi, chi káchí na ndí ndi'i nivi na kándixa Jesucristo xini ñó'ó kasa ndivi na costumbre ña

naní circuncisión.* Tá on ke'é na saá, ta on vása kuchiño koo va'a na xí'in Ndios, káchí nivi yó'o. ³ Ta on sivi ñandaa kúu ña ká'an na. Saá chi mii yó, nivi na kisa ká'no Ndios xí'in ndee Níma ra ña táku ini yó kúu yó nivi na ndixa va'a yóo xí'in Ndios. Ta kúsi ní ini yó chi ndaa ini yó ndí Ndios xa sakaku ra mii yó xa'a ña kándixa yó Jesucristo, ta nda lo'o on vása ndaa ini yó ndí ña kasa ndivi yó costumbre circuncisión án ña kasa ndivi yó inká chiño va'a, kómí ña ndee ña taxi ña Ndios sakaku ra mii yó ta sanduu ra yó nivi na va'a yóo xí'in ra. ⁴ Tá chiño va'a kisa ndivi yó kómí ña ndee taxi ña va'a koo yó xí'in Ndios, níkuu, ta saá yi'i, yóo ní xa'a ña va'a ní koo i noo Ndios. Yóo nivi na xáni sinj ndí mii na kúu nivi na va'a ní noo Ndios xa'a chiño va'a ní kisa ndivi na. Ta yi'i, xini ndí yóo ku'a ní ka chiño va'a kisa ndivi i noo ña kisa ndivi nivi yó'o. ⁵ Saá chi yi'i, tá nixino oná kivi kaku, ta nixa'aní xí'in nayivá si'i ña kundivi costumbre circuncisión xí'in i. Taa taño Israel kúu i, ta kúu i tatá'an ñii ti'vi nivi na Israel, ña naní tribu Benjamín. Tahebreo ndino'o kúu i, chi on koó inká noo nji nivi ña saka xí'in nji. Tafariseo xikuu i, ta xa'a ñayó'o, va'a vivii kisa ndivi i ndi'i ndayí Ndios ña nita taMoisés xiná'á. ⁶ Ta xa'a ña sandi'i ní ini ña kundivi ndayí yó'o, chikaá ní ndee ña saxo'vi i nivi na ndikon yichi Jesucristo. Ta yi'i, va'a vivii kisa ndivi i ndi'i ndayí ña nita taMoisés, ta nda ñii nivi ni-kuchiño na naní'i na xa'a ña chikaá na kuachi sata i. ⁷ Saá ke'é i

* **3:2** Costumbre najudío ña naní "circuncisión" kúu ña xá'nda na lo'o ñii sinj ñateje talo'o. Ké'é na saá xa'a ña taxi na ra nda'a Ndios.

xina'á chi xani sinij ndí ndi'i ñava'a yó'o kúu ña ndáya'ví ní ka nooj. Ta vitin xini va'a ij ndí nda lo'o on vása ndáya'ví ña. Saá chi vitin kúndaaj iniij ndí ndi'i ñava'a kisa ndivi Jesucristo xa'aj kúu ña ndixa ndino'o ndáya'ví ní ka nooj. ⁸ Ta ndi'i ñava'a ña ndáya'ví ña yóo ñoyívi yó'o, vitin nda lo'o on vása ndáya'ví ka ñayó'o nooj. Saá chi ña ndáya'ví ndino'o nooj kúu ña tondaaj konij va'a kaj Jesucristo, Taa taKá'no nooj. Ta xa'aj ña kí'vi iniij xiniij Jesucristo, sandakooij ndi'i ña xikuu ña ndáya'ví nooj, ta xani sinij ndí ñii kí'va ndatán yóo mǐ'í ña nda lo'o on vása ndáya'ví, saá yóo ña nooj vitin. Saá chi vitin ñava'a ndino'o ña ndáya'ví ní nooj kúu ña táku Jesucristo iniij. ⁹ Ta vitin ñii yóoj tákuj xí'in ra. Ta on sivi xa'aj ña kisa ndiviij ndayí Ndios kúu xa'aj ña on koó ka kuachi ndisoij nooj ra. Ta xa'aj ña kándixaij Jesucristo kúu ña Ndios sanduu ra yi'ij taa ta ndii nooj ra, ta on koó ka kuachi ndisoij. ¹⁰ Ta yi'ij, ndixa kóni níij konij va'a kaj Jesucristo, ta kóniij ndí mǐi ndee ña sanataku Jesucristo kivi xikuu ra taa ta nixi'ij, nakoo ña kutaku ña iniij. Ta vitin xa'aj ña ñii yóoj xí'in ra, kóniij ndí ñii káchí xo'viij xí'in ra. Ta xa'aj ña nixi'ij ra xa'aj kuachiij, yi'ij kóniij kiviij nooj ndee ña on vá'a xa'aj ña on ka'nda chiño ka ña nooj. ¹¹ Ta saá táná kixaa kivi ña kiviij, ta kundatiij ña kixaa kivi Ndios sanataku ra yi'ij xí'in ndi'i nivi na nixi'ij.

¹² Tānda kivi vitin on ta'an tondaaj kuu ñii taa ta nixino ndino'o, ñii kí'va ndatán yóo Jesucristo. Ta saá ni, ñii ñii kivi chíkaa ní ndee ña nduuij ndatán yóo Jesucristo, chi xa'aj ña nduuij saá kúu ña kana Jesucristo yi'ij kundikonij

ra. ¹³ Nañani yó xí'in náki'va yó, nda lo'o on vása xáni sɪni i ndí xa kúndeé i nduu i ndatán yóo Jesucristo. Ta ndixa ñii laá ñayó'o ké'é; yí'i on vása ka xáni sɪni i xa'a ndi'i ñayatá ña xa kúu ña nɪya'a, ta ndasaá kuiti chíkaa i ndeɛ xa'a ña kúndeé i naki'in i ñava'a ña taxi Ndios nda'a i kɪvi ña vaɪi. ¹⁴ Ta ndatán yóo ñii ta ta chíkaa ini kono, ta ndeé ní xíno ra xa'a ña kúndeé ra xa'a ra ña naki'in ra ñava'a taxi na nda'a ra, saá yóo yí'i vitin, chi ñii ñii kɪvi ndúkú ndeé ní i nda mí tónɔa ndeɛ i xa'a ña kisa ndivi i chíño ña sakuiso chíño Ndios yí'i. Ta saá tá kixaa kɪvi kundichi i no Ndios ñoyívi nɪno, ta naki'in i ñava'a ká'no taxi ra nda'a i. Saá chi Ndios ka na ra ñii ñii mɪi yó, nɪvi na kándixa Jesucristo, ña naki'in yó ñava'a ká'no ñoyívi nɪno.

¹⁵ Ta ndi'i mɪi yó, nɪvi na xa nɪtɔɔa xa'no ní ña ndíkɔn yó yichi Jesucristo, ñii káchí xini ñó'ó kani sɪni yó ta ñii koo yu'ú yó xa'a tɔ'on ña sakan ndatɔ'on i xí'in ndó. Tá yóo sava ndó'ó na yóo inká ña xáni sɪni, ta ndixa Ndios saná'a ra ndó'ó ña kúnda ini ndó ñanda. ¹⁶ Ta vitin, ndatán yóo ña xa kúndeé yó kúnda ini yó yu kúu ñava'a, ta ñii kɪ'va saá xini ñó'ó va'a kutaku yó ñii ñii kɪvi.

¹⁷ Nañani yó xí'in náki'va yó, vivíi kundikɔn ndó yichi i. Ta sakuá'á ndó kutaku ndó ndatán vivíi táku nɪvi na ndíkɔn yichi Jesucristo ñii kɪ'va ndatán yóo ña saná'a ndi nɪvi yó'o. ¹⁸ Xa ku'a ní yichi xa ndatɔ'on i xí'in ndó xa'a nɪvi na on vása ndino'o ndíkɔn yichi Jesucristo, ta vitin tuku ndatɔ'on i xí'in ndó xa'a na. Ta xí'in ña kúchuchú ní ini i nda xaku i, ká'an i xí'in ndó

ndí yóo kuḗ'a ní n̄ivi na ɔn vá'a táku, ta xí'in ña ɔn vá'a ké'é na sáná'a na ndí ɔn vása kándixa na ndí Jesucristo n̄ixi'i ra nda'a tón cruz xa'a ña sandi'i ra xa'a ndee ña ɔn vá'a ña xá'nda chiño noo na. ¹⁹ Ta n̄ivi yó'o xíka na kuḗ'an na yichi noo ndi'i xa'a na, chi ña kútoo ní yíkí koñu na, ndatán yóo ndios m̄ji na xá'nda chiño ña noo na, saá yóo ña. Saá chi ña ndáya'ví ní ka noo na kúu ña naki'in na ndi'i ña kútoo ní ini m̄ji na kuiti. N̄ivi yó'o táku na kísa ndivi na ña ɔn vá'a, ta nda lo'o ɔn vása kúka'an noo na xa'a ña ɔn vá'a yó'o. Nda víka, kísa ká'no xí'in m̄ji na xa'a ña ɔn vá'a ké'é na. Ndasaá kuiti xáni s̄inj na xa'a ña x̄inj ñó'ó kutaku na ñoyívi yó'o, ta ɔn vása xáni s̄inj na xa'a ña va'a kutaku na xí'in Ndios. ²⁰ Ta m̄ji yó, ɔn s̄ivi n̄ivi na ndíkɔn yichi ɔn vá'a ñoyívi yó'o kúu yó, chi ndixa ñoo m̄ji yó ɔn vása yóo ña ñoyívi yó'o, chi ñoo ndino'o m̄ji yó yóo ña ñoyívi ñino xí'in Jesucristo, Taa taKá'no noo yó. Ta ndati yó kixaḗ k̄ivi ña Jesucristo, Taa ta Saḗaku yó, tuku kee ra ñoyívi ñino, ta ndikó ra kixaḗ ra ñoyívi yó'o. ²¹ Ta k̄ivi saá nasama ra yíkí koñu yó ña kómí yó táku yó ñoyívi yó'o, ta sanduu ra yíkí koñu yó ña yóo vitá vitin, ña nduu ña ndatán yóo yíkí koñu ña naki'in ra k̄ivi natakū ra. Ta yíkí koñu naki'in yó yó'o kuu ñava'a livi, ta nda ñii k̄ivi ɔn ndi'i xa'a ña. Ta m̄ji ndee ká'no Jesucristo ña nasama m̄ji yó k̄ivi saá, m̄ji ñayó'o konj ñó'ó ra ña ka'nda chiño ra noo ndi'i ña yóo kuva'a ñoyívi.

4

Xí'in to'on yó'o taPablo ndúkú ra noo n̄ivi na

kándixa Jesucristo ndí ná kusij ini na ndi'i saá kivi

¹ Nañani yó xí'in náki'va yó, ndó'ó kúu na kí'vi ní ini*i* xini*i*, ta ndeé ní kóni*i* xaa*i* koto*i* ndó'ó. Ta ndixa ndó'ó kúu nivi na táxi ña nákaa ñasij ini*i*, ta ndatán yóo trofeo ña xa kundeé*i* náki'in*i*, saá yóo ndó'ó noo*i*. Ta vitin xáku ndá'ví*i* noo ndó ndí va'a vivii kundikon ndó yichí Jesucristo, ta nda lo'o on sandakoo ndó ña kándixa ndó ra.

² Ta ndó'ó, náki'va yó ñaEvodia xí'in ñaSíntique, xáku ndá'ví*i* noo ndó ña nakoo yu'ú ndó ta nakutá'an va'a ndó xí'in tá'an ndó, chi ndó'ó kúu nivi na kándixa Jesucristo.

³ Ta yó'ó, ñani yó, ta ta vivii ñii káchí kisa chiño xí'in*i* kúu ún, ta vitin xáku ndá'ví*i* noo ún ña chindeé ún náki'va yó ñaEvodia xí'in ñaSíntique ña va'a nakutá'an ná, chi náña'a yó'o ñii káchí xí'in yí*i*, chikaá ná ndeé kisa chiño ná ña sakuítá ní'nó ná to'on va'a xa'a Jesucristo noo kuá'a ní nivi. Ta náki'va yó yó'o ñii káchí kisa chiño ná xí'in ñani yó taClemente ta xí'in inká nivi na kándixa Jesucristo na táku ñoo noo táku mii ún. Ta kivi ñii ñii nañani yó xí'in náki'va yó yó'o xa níka'yi kivi na noo tutu yii ña yóo ñoyívi ñino, ña káchí kutaku na xí'in Ndios ndi'i saá kivi ña vaxi.

⁴ Ndi'i saá kivi ná kusij ini ndó, chi ndó'ó kúu nivi na kándixa Jesucristo, Ta taKá'no noo yó. Ta tuku ká'an*i* xí'in ndó: ¡Ná kusij ní ini ndó!

⁵ Ta xini ñó'ó vivii to'ó kutaku ndó xí'in tá'an ndó xa'a ña koto nivi ndí ndó'ó kúu nivi na ndixa to'ó ini. Ta naká'an ndó ndí Jesucristo, Ta taKá'no noo yó, yatin ní yóo ra xí'in yó.

6 On vása sandi'i ndó ini ndó xa'a nda ñii ñayo'vi ndó'o ndó, ta nda víka, ndato'on ndó xí'in Ndios xa'a ndi'i ñayo'vi ndó'o ndó ta ndato'on ndó xí'in ra xa'a ndi'i ña sándi'i ini ndó, ta kuaku ndá'ví ndó noo ra xa'a ndi'i ña xíní ñó'ó ndó. Ta tuku taxi ndó ña táxa'vi ña'á nda'a Ndios xa'a ñava'a ké'é ra xí'in ndó. 7 Tá ke'é ndó saá, ta ñava'a ña káku noo Ndios koo ña ini ndó. Ta ñava'a yó'o ña taxi Ndios koo ña ini ndó, nda ñii ñivi on vása kúchiño kundaa ini na ndasaá yóo ña. Ta ñava'a yó'o ña kunakaa ini ndó ndixa kundaa ña níma ndó noo ña on vá'a ta kundaa ña sijní ndó noo ña on vá'a, saá chi ndó'ó kúu ñivi na kándixa Jesucristo ta táku ndó ini ra.

*Ñivi na kándixa Jesucristo xíní ñó'ó
kani sijní na xa'a ndi'i ña kúu ñava'a*

8 Nañani yó xí'in náki'va yó, vitin xa vaxi to'on sondí'í tutu yó'o, ta kóni'í ndato'on'í xí'in ndó to'on ña káchí saá: Ndasaa kuiti kani sijní ndó xa'a ndi'i to'on ña kúu ña ndixa, ta kani sijní ndó xa'a ndi'i ña ndáya'ví kasa to'ó ndó, ta kani sijní ndó xa'a ndi'i ña ndaa, ta kani sijní ndó xa'a ndi'i ña ndii ndino'o, ta kani sijní ndó xa'a ndi'i ñava'a livi ña sákusij ini ndó, ta kani sijní ndó xa'a ndi'i ñava'a kánóo ñato'ó xa'a. Ta va'a kani sijní ndó xa'a ñivi nandaa na kúu na to'ó ini, ta kani sijní ndó xa'a ndi'i ñava'a livi ña xíní ñó'ó kasa ká'no ndó.

9 Ta ndi'i ña saku'á ndó noo'í, ta ndi'i ña xíní so'o ndó ndato'on'í xí'in ndó, ta ndi'i to'on va'a ñika'an'í ta ñaki'in ndó, ta xíní ñó'ó kasa ndivi ndó ndi'i ñayó'o. Ta ndi'i ñava'a ña xito ndó ke'é'í, ñii ki'va saá ke'é ndó. Ta saá mji Ndios,

ṭaa ṭa táxi ña va'a koo ini ndó, ndixa kutaku ra xí'in ndó.

Xí'in ṭo'on yó'o ṭaPablo táxi ra ña táxa'vi ña'á nda'a nivi na kándixa Jesucristo na táku ñoo Filipos

¹⁰ Ta vitin yi'i, ká'no ní ñasi chikaa Jesucristo ini, saá chi ndó'ó xa tuku va'a náká'án ndó xa'a, ta xa ṭaxi ndó ña xini ñó'ó nda'a ña chindeé ndó yi'i. On sivi nivi na nandoso xa'a xikuu ndó, ta kuiti on vása ní-naní'i ndó yichi ndasaá chindeé ndó yi'i. ¹¹ On sivi xa'a ña yóo ña kumaní noo, kúu ña ndát'o'ni ṭo'on yó'o xí'in ndó saá. Chi yi'i xa sakuá'a, ta xini va'a ndasaá kunakaa ñasi ini xí'in ña kómí, án lo'o ní kúu ña, án ku'a ní kúu ña. ¹² Saá chi nixiyo kivi ña xikomí lo'o ní kuiti ña xini ñó'ó noo, ta nixiyo kivi ña xikomí ku'a ní ña xini ñó'ó noo. Ta saá xa sakuá'a ndasaá va'a kutaku kivi tá xí'í ní soko, ta ñi kiva saá sakuá'a ndasaá va'a kutaku kivi tá yóo ku'a ní ña xixi. Ta xí'in ndi'í ña táku, xa sakuá'a ndasaá koo ñasi ini án kivi kúu ṭaa ṭandá'ví ní, án kivi kúu ṭaa ṭa kómí ku'a ní ñava'a. ¹³ Saá chi Jesucristo xa ṭaxi ra ndee ra ña táku ini, ñakán va'a kúndeé ini xí'in ndi'í ña táku, ndatán yóo ña kómí. ¹⁴ Ta saá ni, ndó'ó va'a ní ke'é ndó xí'in vitin, ṭi'ví ndó ña xini ñó'ó kixaa ña nda'a, ta xí'in ñayó'o, chindeé ndó yi'i xa'a tondíni yóo noo.

¹⁵ Ta ndó'ó, nañani yó xí'in náki'va yó na táku ñoo Filipos, xa xini ndó ndasaá si'na nika'an ṭo'on va'a xa'a Jesucristo noo ndó. Ta saá tá ndi'í nixiyo xí'in ndó ta kee ñoo estado Macedonia ña ko'on ka'an ndoso ṭo'on va'a yó'o noo nivi

na táku inka ñoo, ta kivi saá nda ñii ñivi na kándixa Jesucristo on vása ní-chindeé na yi'i, ta ñii laá ndó'ó kuiti kúu ñivi na chindeé yi'i xí'in ña xini ñó'ó i. ¹⁶ Ta saá tuku tá kivi ñixiyo i ñoo Tesalónica, ta ndó'ó ku'a ní yichi t'ví ndó s'i'ún ñixa ña nda'a i ña chindeé ndó yi'i ñoo ña kumanj ñoo i. ¹⁷ Ta on sivi xa'a ña taxi tuku ndó s'i'ún nda'a i kúu ña ká'an i to'on yó'o xí'in ndó vitin. Ta nda víka, ña ndixa kóni i kúu ña Ndios cha'vi ra ndó'ó xí'in ña taxi ra ku'a ní ñava'a nda'a ndó'ó. ¹⁸ Ta vitin yi'i xa kómi i ndi'i ña xini ñó'ó i, nda kánoo ka ña, chi xa ñaki'in i ña t'ví ndó xí'in ñani yó taEpaafrodito. Ta xí'in ña ñaki'in i yó'o, nda ndóo ndoso ña ñoo i vitin. Ta ndatán yóo ña xá'an támi sóko ndó ñoo Ndios, saá yóo ña taxi ndó nda'a i, ta Ndios kúsi i ní ini ra xini ra ñayó'o. ¹⁹ Ta mui Yivá i Ndios kúu ra ta ta kómi ndi'i ñakuika ña livi ña yóo, ta ndixa taxi ra ndi'i ña kumanj ñoo ndó, chi ndó'ó kúu ñivi na ñii yóo xí'in Jesucristo xa'a ña kándixa ndó ra. ²⁰ Ná kasa ká'no yó Yivá yó Ndios, ta ná kanóo va'a ní ñato'ó ra vitin tãda ndi'i saá kivi ña vaxi. Saá ná koo ña.

*Xí'in to'on yó'o taPablo ndayi ra ñivi
na kándixa Jesucristo na táku ñoo Filipos*

²¹ Ta tí'vi i to'on ña chindeé ndó ñoo i ndi'i ñivi na kándixa Jesucristo na yóo ñoo Filipos. Ta nañani yó na yóo xí'in i tí'vi na to'on ña chindeé na ndó'ó. ²² Ta ndi'i nañani yó xí'in náki'va yó na táku ñoo yó'o tí'vi na to'on ña chindeé na ndó'ó. Ta ndi'i nañani yó xí'in náki'va yó na kisa chiño ñoo tarey César ve'e chiño ká'no ña náka ñoo

Roma yó'o, káchí na ndí ña xíní ñó'ó ní nọọ na kúu ña tí'ví na to'on chindeé na ndó'ó.

²³ Ta Jesucristo, Taa taKá'no nọọ yó, ná ke'é ra ñavá'a xí'in ndó. Saá ná koo ña.

**Alcatlatzala Mixtec New Testament
Mixtec, Alcatlatzala: Alcatlatzala Mixtec New
Testament (New Testament+)**

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Alcatlatzala

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

a74bfb3f-bd55-5ab9-983e-8d19de48c198